

ZIBTAK
Patxi Zubizarreta

IDA ZLEA

Salinger-en bidea

Horra hor, Harkaitz Canoren aipua: “Ez duzu letaginengatik ezagutuko beti zure etsaia: akabatu zaitzake laztanez ere”.

Iruñerriko sei bitxi denda lapurte izana salaturik, hamalau urteko itxialdira zigortu zuten Mikel, baina Manuel adiskidearen bisitek egonaldia eramangarriago egiten zioten. Egia esatera, Manuel ere gaizkilea da, “gaizkidea” esan dezagun, izan ere, lapurretak elkarrekin egiten baitzituzten: Mikel hitz motela denez, bera beti zain geratzen zen bitxi dendetako atarian eta Manuel, plastikozko pistola lagun, harribitxiak eskuratzear arduratzen zen. Alabaina, Manuel ez zuten sekula harrapatzen eta Mikeli bururatu ere ez adiskide mamia salatzea: isiltasuna presoan urrezko araua da inondik ere. Denboraren poderioz, Manuel ere espetxeratu egin zuten eta, jakina, Mikelek hura ongi hartu, eta ziegakide izatea lortu zuen. Kartzelan ere eutsi egin zioten adiskidetasunari harik eta, inpentsan, bien artean liskarra sortu, eta Mikelek lagunari berealdiko jipoia eman zion arte. Antza, Mikelek noizbait ere jakin zuen, lapurreta garaian, bera kanpoan geratzen zen bitartean, Manuel dendara sartu, eta, harribitxiak eskuratu bitartean, zezelka hasten zela “A-a-tra-ku-a-a da-da ha-a-u. Sar-sartu di-di-ru-ru-a pol-pol-tsan!”. Eta kontua da poliziar bitxi saltzaileek beti egiten ziotela gizon txaparro beltzaran baten —biak ere halakoxeak baitira—, eta batik bat hitz totel baten deskribapena.

Pasadizo hau ipuina balitz, ironiaz amaiera formula arabiarr hau erabil genezake: “Hitza zilarrezkoa bada, isiltasuna urrezkoa da”. Baina tamalez pasadizoa benetakoa da, eta niri asaldura baino gehiago zalantza eragiten didaten Edorta Jimenezen adierazpenek ekarri didate gogora. Lehenago Nabarra aldizkariko letra ttikian irakurriak genizkion, baina telebistan eta

DANI BLANCO

irratian nabarmendu arte ez dira asaldagariak suertatu (idatziak ere —esplizituagoak— izan dira Volgako Batelarienak. Ikus bestela Iban Zalduaren “Kontsiderazio gutxi batzuk, berriak eta ez horren berriak, euskal literatur kritikagintzaren inguruan” edota “Euskal idazle erretxinaren tridekalogo”). Gotzon Barandiaranek, ildo beretik, ustelkeriaren aurreko idazle on isiltasuna

salatu zuen, baina, esan bezala, nik ez dut horren argi, eta oro har, adosago nago Agustin Fernandez Mallorekin: “Adiskidetasunaren kontua funtsezkoa da. Poesian betidanik egon dira labankadak, mundu ttikia da, baina oso aitzozalea. Nire liburuan idazle izenik aipatu ez izana leporatu didate, baina ez dut estatu espainiarreko taberna zulokoa bezain falozentrikoa den belarrondokoen emanjaso joko horretan jausi nahi. Are gehiago: egon da nire liburuan bere izen-abizenek agertu nahi izan duenik, zertarako eta nik kritika nezan eta ohiko kalapita pertsonalean has gintezen, nahiz eta bera galduan irten. Kasu partikularrez baino gehiago, sistema bati buruz ari naiz, proposatu dudana sistema berri batez. Nire ustetan, adiskidetasuna literaturaren gainetik dago. Kontrakoari patologikoa deritzot” (*Mugalarri*, 09-IX-25).

Noizbait Atxagari irakurri nion artisten lagunartean jendea zain egoten dela norbaitek huts egin dezan hura larrutzen hasteko. Ez dakit. Irudipena dut Jimenez, funtsean, *axalaz* ari dela, eta, noiz haren alde noiz kontra egon arren, kontuok oso zabaldurik daudela, hemen eta han, arteetan eta bestelakoetan (irakur, besteak beste, Dubravka Ugresic-en *Gracias por no leer*). Edozein gisaz, dakidan bakarra da auzi larriagoak estaltzen ari garela, arazo funtsezkoagoak alegia —zer eta nola idatzi, nola eutsi oraingo irakurleari, nola egin berriak—, eta harritu egiten naizela oraindik ere nolatan jarraitzen dugun idazten, nolatan ez dugun Salinger-en bidea hartzen. ■

Irudipena dut Edorta Jimenez *axalaz*
ari dela, eta, noiz haren alde noiz
kontra egon arren, kontuok oso
zabaldurik daudela, hemen eta han,
arteetan eta bestelakoetan. Dakidan
bakarra da auzi larriagoak
estaltzen ari garela

irudia:
Antton Olariaga